

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ตุลาคม 2564

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2565

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ กสศ. ประจำปี 2565

พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดให้ กสศ. ดำเนินงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา และมีมาตรการป้องกันการทุจริตที่เหมาะสม อันเป็นหลักธรรมาภิบาลที่คณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานของ กสศ. ตระหนักและให้ความสำคัญยิ่ง

คณะกรรมการบริหาร กสศ. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านธรรมาภิบาลขึ้นเพื่อให้คำแนะนำแก่สำนักงานในการจัดทำระบบธรรมาภิบาลและการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการบริหาร กสศ. ยังได้ให้แนวทางแก่สำนักงานในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามหลักธรรมาภิบาลตลอดมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้เห็นชอบในการประกาศใช้ชุดนโยบายด้านธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย

1. นโยบายธรรมาภิบาล (Governance Policy)
2. นโยบายการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (Compliance Policy)
3. นโยบายการบริหารความเสี่ยง
4. กฎบัตรคณะกรรมการบริหาร
5. ประมวลจริยธรรม กสศ.
6. แนวทางเกี่ยวกับกรณีการมีส่วนได้เสียในกิจการของกองทุน พ.ศ. 2564

ใจความสำคัญของชุดนโยบายด้านดังกล่าว ครอบคลุมประเด็นการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานภายในหน่วยงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในขั้นตอนของการดำเนินงาน
- เพื่อได้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริตและตระหนักถึงผลกระทบจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการทุจริต
- เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารใช้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตอย่างได้ผลเป็นรูปธรรม

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของ กสศ. ประจำปี 2565 ประกอบด้วยขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

1. กำหนดกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2565
2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ทั้งระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และระดับความรุนแรงของผลกระทบ รวมทั้งระดับความเสี่ยงและมาตรการที่จะใช้ในการบริหารความเสี่ยง
3. พิจารณากิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต และระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง

4. วิเคราะห์ระดับความเสี่ยง โดยกำหนดระดับโอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้นและระดับผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อ กสศ. แล้วจัดทำเป็นเมทริกส์ความเสี่ยง
5. วิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงและมาตรการหรือแนวทางในการจัดการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติตามบริบทขององค์กร
6. จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต โดยวิเคราะห์มาตรการที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ และมาตรการใดที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมในกรณีที่เป็นเพื่อลดระดับหรือบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2565 ประกอบด้วย 2 ด้าน

ด้านที่ 1 ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร

ด้านที่ 1 ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร

2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
5	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
4	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
3	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
2	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย
1	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ	ความรุนแรงของผลกระทบ	คำอธิบายสำหรับด้านที่ 1	คำอธิบายสำหรับด้านที่ 2
5	สูงมาก	ผู้ปฏิบัติงานถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง	มีข่าวเชิงลบผ่านสื่อเกินกว่า 7 วัน
4	สูง	ผู้ปฏิบัติงานถูกลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง	มีการร้องเรียนการทุจริต
3	ปานกลาง	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก เป็นประจำ	
2	น้อย	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก บ่อยครั้ง	
1	น้อยมาก	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก นานๆ ครั้ง	

ระดับความเสี่ยงและมาตรการที่จะใช้ในการบริหารความเสี่ยง

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	การแสดงผล	มาตรการ
4	สูงมาก	15-25	สีแดง	มีมาตรการลด และประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง
3	สูง	9-14	สีส้ม	มีมาตรการลดความเสี่ยง
2	ปานกลาง	4-8	สีเหลือง	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง
1	น้อย	1-3	สีเขียว	ยอมรับความเสี่ยง

เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงแล้ว จะมีการกำหนดแผนภูมิแสดงความเสี่ยงที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ โดยโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ = คะแนนระดับความเสี่ยง ตามตารางดังต่อไปนี้

ความรุนแรงของผลกระทบ	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
		1	2	3	4	5

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

- 3. ผลการพิจารณากิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต และระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง และ
- 4. ผลการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง โดยกำหนดระดับโอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้นและระดับผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อ กสศ. แล้วจัดทำเป็นเมทริกส์ความเสี่ยง

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจนำไปสู่การทุจริตของ กสศ. ประจำปี 2565 ตามข้อ 3 และ 4 พบว่ามีเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีโอกาส ผลกระทบ และระดับความเสี่ยง ตามตารางดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง
ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร			
1. การจัดทำขอบเขตงาน (TOR) ไม่ชัดเจน	4	3	12
2. การลงนามเอกสารผ่านงาน/การอนุมัติของผู้บริหารขาดการ กลั่นกรองอย่างรอบคอบ	3	4	12
3. การจ่ายค่าตอบแทนการประชุมซ้ำซ้อนเนื่องจากการประชุมอยู่ใน ช่วงเวลาเดียวกันหรือเหลื่อมเวลากันบางส่วน	4	3	12
4. ข้อมูลกลั่นกรองโครงการไม่ถูกต้องครบถ้วน/ไม่ตรงตามความเป็น จริง	3	4	12
5. การจัดทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้างไม่ตรงตามความเป็นจริง	2	5	10
6. การเบิกจ่ายค่าตอบแทนไม่ตรงตามความเป็นจริง	2	5	10
7. การคืนเงินยืมทรองจ่ายล่าช้า	3	3	9
8. การใช้ Username/Password ของผู้อื่น	3	3	9
9. การเบิกค่าอาหารรับรองการประชุมหรือจัดฝึกอบรมหรือจัด กิจกรรม โดยไม่มีสิทธิ ผิดอัตรา หรือไม่ตรงตามความเป็นจริง	4	2	8
10. การจัดซื้อจัดจ้างรายเดิมๆ เป็นประจำหรือบ่อยครั้ง	2	3	6
11. การใช้ใบรับรองการจ่ายแทนหลักฐานการจ่าย	2	3	6
12. การจ่ายค่าตอบแทนแก่คนในครอบครัว (คู่สมรส พี่น้อง)	2	3	6
13. การเบิกจ่ายค่าปฏิบัติงานนอกเวลาโดยไม่มีสิทธิ ผิดอัตรา หรือไม่ ตรงตามความเป็นจริง	1	2	2
ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร			
14. ภาคร่วมดำเนินงานส่งมอบงานไม่ตรงตามความเป็นจริง	4	5	20
15. ภาคร่วมดำเนินงานมีเงินคงเหลือในบัญชี/มีเงินสดในมือจำนวนมาก เกินไป			6
16. ภาคร่วมดำเนินงานไม่จ่ายเงินอุดหนุนแก่กลุ่มเป้าหมาย/จ่ายไม่ ครบถ้วนหรือล่าช้าหรือไม่เป็นตามเงื่อนไขของ กสศ.	1	2	2

5. สาเหตุของความเสียหายและมาตรการหรือแนวทางในการบริหารความเสี่ยง สรุปได้ดังนี้

สาเหตุของความเสียหาย	มาตรการ/แนวทางการบริหารความเสี่ยง
<p>ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร</p> <p>1. กสศ. มีการออก กฎ ระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเพื่อความคล่องตัวในการทำงาน ทำให้มีการใช้ช่องว่างในการทุจริต</p> <p>2. การผ่านงานและการอนุมัติของผู้บริหารยังขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ</p> <p>3. การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ</p> <p>4. การรับบุคลากรยังขาดการตรวจสอบประวัติที่รัดกุม</p>	<p>1. จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทางที่สะดวกยิ่งขึ้น</p> <p>2. กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ รวมถึงการมีกรอบเวลาในการทำงานและการหลีกเลี่ยงแนวทางปฏิบัติที่ให้ผู้ปฏิบัติงานคนเดียวทำทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ</p> <p>3. กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น รวมถึงการควบคุมไม่ให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือนอกระบบที่สำนักงานกำหนด</p> <p>4. สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน</p> <p>5. สร้างความตระหนัก/จิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความสุจริต รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ชื่นชมยกย่องคนทำถูกต้องและลงโทษคนทุจริตละเอียดอย่างเหมาะสม</p>
<p>ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร</p> <p>1. กสศ. มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายจำนวนมาก</p> <p>2. ระบบการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายยังไม่เพียงพอ</p>	

6. แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2565

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	มาตรการ/แนวทางการจัดการ
ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร				
1. การจัดทำขอบเขตงาน (TOR) ไม่ชัดเจน	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
2. การลงนามเอกสารผ่านงาน/การอนุมัติของผู้บริหารขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้นโดยผู้จัดการ จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทางที่สะดวกยิ่งขึ้น (ทำ checklist รายการที่ต้องกลั่นกรอง)
3. การจ่ายค่าตอบแทนการประชุมซ้ำซ้อนเนื่องจากการ	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติการจ่ายค่าตอบแทนให้ชัดเจนสำหรับ

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการ/ แนวทางการจัดการ
ประชุมอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลากันบางส่วน				การประชุมออนไลน์ โดยเฉพาะ ในช่วงโควิด เพื่อลดการจ่ายซ้ำซ้อน
4. ข้อมูลกลิ่นกรองโครงการไม่ ถูกต้องครบถ้วน/ไม่ตรงตาม ความเป็นจริง/ผู้กลิ่นกรอง โครงการไม่ได้อยู่ในรายชื่อที่ ได้รับการอนุมัติ	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> จัดการอบรมกับผู้บริหารโครงการ โดยจัดทำ E-Learning โดยแผนก ทรัพยากรบุคคล จัดทำรายชื่อผู้กลิ่นกรองโครงการที่ ได้รับการอนุมัติ
5. การจัดทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ตรงตามความเป็นจริง	2	5	10	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความ เข้าใจในการปฏิบัติงาน จัดตั้ง Procurement Shared Service Center
6. การเบิกจ่ายค่าตอบแทนไม่ตรง ตามความเป็นจริง	2	5	10	<ul style="list-style-type: none"> ควบคุมโดยการตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายก่อนการอนุมัติ/ กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่น ยิ่งขึ้นกับทางหัวหน้า
7. การคืนเงินยืมทรองจ่ายล่าช้า	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> ควบคุมโดยการตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายก่อนการอนุมัติ/ สร้างระบบเตือนล่วงหน้า 7 วัน/ กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่น ยิ่งขึ้นกับทางหัวหน้า
8. การใช้ Username/Password ของผู้อื่น	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> จัดอบรมการตั้ง Password และ หลักการการปฏิบัติตามหลัก พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
9. การเบิกค่าอาหารรับรองการ ประชุมหรือจัดฝึกอบรมหรือ จัดกิจกรรม โดยไม่มีสิทธิ ผิด อัตรา หรือไม่ตรงความเป็นจริง	4	2	8	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติให้ชัดเจน ควบคุมโดยการตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายก่อนการอนุมัติ
10. การจัดซื้อจัดจ้างรายเดิมๆ เป็น ประจำหรือบ่อยครั้ง	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทาง ที่สะดวกยิ่งขึ้น

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการ/ แนวทางการจัดการ
				(มีจัดทำระบบ E-Bidding ให้เห็น ภาพรวมและค้นหา ตรวจสอบ ได้)
11. การใช้ใบรับรองการจ่ายแทน หลักฐานการจ่าย	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ
12. การจ่ายค่าตอบแทนแก่คนใน ครอบครัว (คู่สมรส พี่น้อง)	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มขึ้นขั้นตอนการตรวจสอบในระบบ จัดซื้อจัดจ้าง
ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตที่ เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร				
13. ภาคร่วมดำเนินงานส่งมอบงาน ไม่ตรงตามความเป็นจริง	4	5	20	<ul style="list-style-type: none"> ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนัก แน่นโดยผู้จัดการ เพิ่มขึ้นตอนในการออกหนังสือ ติดตามงานโดยศูนย์สัญญา และทำ การติดตามโดยคลินิกการเงิน
14. ภาคร่วมดำเนินงานมีเงิน คงเหลือในบัญชี/มีเงินสดในมือ จำนวนมากเกินไป	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้ง Audit Pool และคลินิก การเงินเพื่อทำการตรวจสอบเงิน คงเหลืออย่างสม่ำเสมอ